

INSTRUCCIONS DETALLADES PER ALS AUTORS

ÍNDEX

1. Informació general	3
2. Idioma	3
3. Enviament dels treballs	3
3.1. <i>Carta de presentació</i>	3
3.2. <i>Originalitat del material</i>	4
3.3. <i>Autoria</i>	4
3.4. <i>Introducció de canvis</i>	4
4. Seccions de L&L	5
5. Presentació i estructura de les col·laboracions	5
5.1. <i>Citacions textuais</i>	5
5.2. <i>Dedicatòries i referències a premis</i>	5
5.3. <i>Treballs, materials i bibliografies</i>	5
5.4. <i>Ressenyes</i>	6
5.4.1. <i>Ressenyes individuals</i>	7
5.4.2. <i>Ressenyes col·lectives</i>	7
5.5. <i>Cròniques</i>	8
5.6. <i>Referències bibliogràfiques</i>	8
5.6.1. <i>La citació</i>	8
5.6.2. <i>La bibliografia</i>	9
5.7. <i>Taules i figures</i>	11
5.7.1. <i>Taules</i>	11
5.7.2. <i>Figures</i>	11
5.8. <i>Abreviatures i símbols</i>	12
6. Procés editorial	12
6.1. <i>Recepció d'articles</i>	12

6.2. <i>Revisió interna</i>	12
6.3. <i>Revisió externa</i>	12
6.4. <i>Criteris de selecció de avaluadors</i>	12
6.5. <i>Criteris de política editorial</i>	12
7. Drets d'autor	13
8. Responsabilitats ètiques	13

1. Informació general

L&L: Llengua & Literatura és la revista anual que des de 1986 publica la Societat Catalana de Llengua i Literatura (SCLL), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) adscrita a la Secció Filològica. Josep Massot i Muntaner n'ha estat el primer director (1986-2009).

L&L s'ofereix com a eina al servei dels estudiosos i professionals de la docència i la recerca en llengua i literatura catalanes. Aplega estudis, edicions, materials, ressenyes de publicacions relatives a aquest camp del coneixement, qualsevol que en sigui l'especialitat, i cròniques sobre les activitats (col·loquis, commemoracions, etc.) que s'hi vinculen. Sotmet els treballs publicats a un procés d'avaluació extern i anònim. En observació de l'objecte que *L&L* assumeix, els editors conviden els especialistes i estudiosos d'arreu a participar-hi. *L&L* es publica en versió electrònica (<http://revistes.iec.cat/index.php/LLiL>) al sistema de revistes en obert (Open Journal System) de l'IEC.

2. Idioma

L&L: Llengua & Literatura publica articles escrits fonamentalment en català. Els articles publicats a *L&L: Llengua & Literatura* es troben resumits i indexats a RACO (<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura>) i a Dialnet. Les bases de dades International Medieval Bibliography (Brepols), ISOC-CSIC i Latindex apleguen també nombrosos articles publicats a *L&L*.

3. Enviament dels treballs

Els treballs es poden enviar per correu electrònic, com a fitxers adjunts, a l'adreça (helalemunala@gmail.com). El tema de missatge ha de ser «L&L:...». També hi ha l'opció que els autors es registrin en el portal de l'Hemeroteca Científica Catalana (<http://revistes.iec.cat/index.php/LLiL/user/register>) i hi gestionin directament la tramesa dels seus treballs, mitjançant l'opció «Trameses» del menú de l'OJS. Tant en un cas com en l'altre es recomana haver fet servir la plantilla per a treballs originals que es troba a la pàgina de la revista.

3.1. Carta de presentació

L'enviament del treball ha d'incloure una carta de presentació en què l'autor sol·licita l'avaluació del seu treball per a la possible publicació.

La carta ha de contenir els elements següents:

- △ Títol del treball.
- △ Nom de l'autor (o dels autors) amb l'afiliació institucional corresponent.
- △ Nom de cada autor amb l'adreça postal institucional, telèfon, fax i correu electrònic corresponent.
- △ Declaració sobre l'adequació del treball presentat a la revista i descripció de les novetats que el treball aporta.
- △ Agraïment a algun projecte o institució que hagi donat suport a l'article (opcional).

Els autors registrats a la plataforma OJS poden fer els suggeriments que creguin convenients a la pàgina corresponent de la revista (<http://revistes.iec.cat/index.php/LLiL>), a la casella «Comentaris per a l'editor», quan enviïn l'article.

L'enviament d'un original implica una sèrie de compromisos amb la revista. Els autors registrats a la plataforma OJS poden fer les declaracions que es descriuen més avall a la pàgina corresponent de la revista, omplint les caselles pertinents de l'apartat «Llista de control de la tramesa».

3.2. Originalitat del material

Cal certificar que el contingut de l'article és original —que no ha estat difós ni publicat anteriorment— i que ha estat enviat únicament a la revista *L&L* perquè sigui avaluat i, si escau, publicat.

3.3. Autoria

Cal declarar que tots els autors han llegit i aprovat el treball. Cada una de les persones que figuri com a autor haurà d'haver participat de manera rellevant en el disseny i el desenvolupament de l'article i haurà d'assumir la responsabilitat dels continguts, per la qual cosa cal que estigui d'acord amb la versió definitiva del treball. Així, en general, per a figurar com a autor s'han de complir els requisits següents: haver contribuït substancialment a la concepció i disseny de l'article, a l'adquisició de dades o a l'anàlisi i la interpretació posterior; haver escrit l'esborrany de l'article o haver-ne revisat de manera crítica el contingut intel·lectual i haver aprovat la versió que finalment es remet.

3.4. Introducció de canvis

L'autor accepta la introducció de canvis en el contingut després de la revisió i de canvis en l'estil del treball, si escau, per part del Consell de Redacció de *L&L*.

4. Seccions de *L&L*

L&L aplega treballs originals, ressenyes col·lectives, ressenyes individuals i cròniques d'esdeveniments diversos del camp de la filologia.

5. Presentació i estructura de les col·laboracions

Totes les col·laboracions s'han de presentar en format Microsoft Word per a PC o bé en RTF. El tipus de lletra del text ha de ser Times New Roman del cos 12, amb un interlineat d'un espai i mig i marges estàndard. Les notes a peu de pàgina han d'anar sagnades i tenir un cos de lletra 10, la crida de la nota ha d'anar darrere de la puntuació. L'ús de la plantilla de redacció d'originals que es troba a la pàgina de la revista facilita l'acompliment de la resta de criteris formals i evita l'omissió de requisits estructurals.

5.1. Citacions textuais

- ▲ Van sempre en rodona i les citacions breus, les úniques que poden anar inserides en el text, entre cometes baixes (« »), tant si són en català com en una altra llengua.
- ▲ Les cometes s'obren i es tanquen al començament i al final de la citació.
- ▲ Quan les citacions textuais són llargues, van entrades, sense cometes i amb lletra de cos 11.
- ▲ Les cometes dins les citacions (d'una altra citació o d'un títol d'article) són altes (“”), si n'hi ha dins d'aquestes, són simples (‘’).

5.2. Dedicatòries i referències a premis

- ▲ Apareixen en nota en la primera pàgina (el títol remet a la nota per mitjà d'un asterisc (*)).

5.3. Treballs, materials i bibliografies

L'extensió dels treballs ha de ser, habitualment, d'entre 15 i 20 pàgines (és a dir, un màxim de 42.000 espais, excloent-ne el títol, els resums, les paraules clau, les taules, les figures i la bibliografia). Només excepcionalment, si el Consell de Redacció considera que existeixen raons justificades, es podrà depassar el límit de les 20 pàgines. En el cas dels treballs, a diferència del dels materials i bibliografies, és

indispensable incloure-hi un resum estructurat, en català i anglès, amb una extensió no superior a les 250 paraules. Després del resum s'inclouran entre 3 i 6 paraules clau.

Els treballs han de tenir la informació següent:

- ⤴ Títol (màxim 80 caràcters) en català i en anglès. Ha de ser clar, concís i informatiu.
- ⤴ Títol abreujat que encapçalarà les pàgines de l'article (màxim 50 caràcters).
- ⤴ Nom i cognoms de l'autor, en versaleta. A fi de facilitar la inclusió d'articles a les bases de dades, es recomana donar el nom i el primer cognom dels autors o els dos cognoms units amb un guionet, i emprar exactament la mateixa versió del nom que aparegui en altres articles que hagin estat indexats. (Vegeu la *Propuesta de manual de ayuda a los investigadores españoles para la normalización del nombre de autores e Instituciones en las publicaciones científicas*, que trobareu en l'apartat de «Contenidos de interés» del web <http://ec3.ugr.es/>.)
- ⤴ Adreça institucional de l'autor (universitat o centre on es va realitzar l'estudi, departament o unitat, ciutat i país).
- ⤴ Adreça postal completa (incloent-hi: telèfon, fax, i correu electrònic) de l'autor que mantindrà la correspondència amb *L&L* si el treball és col·lectiu.
- ⤴ Resum en català i anglès de 250 paraules com a màxim. El resum és un apartat fonamental de l'article, perquè permet obtenir la informació bàsica de l'estudi en els índexs bibliogràfics.
- ⤴ Llista de paraules clau en català i anglès, 6 com a màxim. Han de ser termes acceptats internacionalment en l'àmbit de la filologia (es poden utilitzar termes de tesaurus específics o bé de tesaurus generals elaborats per organismes internacionals de referència, p. ex., UNESCO). També se'n consideren les frases compostes de dues o més paraules.
- ⤴ El treball ha de tenir l'estructura formal següent: resum / *abstract*, paraules clau / *key words*, cos de l'article (introducció, desenvolupament, conclusions), referències bibliogràfiques. Vegeu la plantilla per als treballs i materials originals a la pàgina de la revista (<http://revistes.iec.cat/index.php/LliL>).

5.4. Ressenyes

L'extensió màxima de les ressenyes ha de ser de 10.500 espais, és a dir entre 2 i 5 pàgines. Les ressenyes amb bibliografia han de seguir els mateixos criteris que els treballs, veg. l'apartat 3.6. Per a una il·lustració dels detalls formals, vegeu la plantilla per als treballs d'originals a la pàgina de la revista

(<http://revistes.iec.cat/index.php/LliL>)

5.4.1. *Ressenyes individuals*

- ⤴ Les ressenyes individuals no porten títol, llevat del de l'obra.
- ⤴ L'encapçalament, en sagnat francès, segueix l'ordre següent:
 - Cognom de l'autor en versaleta seguit de coma i el nom de l'autor en rodona seguit de dos punts.
 - Títol de l'obra en cursiva, seguit de coma.
 - Ciutat: editorial, any (separats per dos punts i coma).
 - La col·lecció, si escau, després de punt i coma, entre cometes baixes, va darrere l'any, juntament amb el número.
 - No hi ha de figurar el nombre de pàgines del llibre.

GULSOY, Joseph: *Estudis de gramàtica històrica catalana*, València - Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana - Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993; «Biblioteca Sanchis Guarner», núm. 26.

VIRGILI MARÓ, Publi: *Bucòliques*, traducció de Joaquim Balcells, il·lustracions de Josep S. Jassans, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2009.

- ⤴ El nom de la persona que ha fet la ressenya, en versaleta, justificat a la dreta.
- ⤴ Adreça institucional de l'autor (universitat o centre, departament o unitat, ciutat).
- ⤴ Adreça postal completa (incloent-hi: telèfon, fax, i correu electrònic) de l'autor que mantindrà la correspondència amb *L&L*.

Per a una il·lustració dels detalls formals, vegeu la plantilla per a les ressenyes individuals a la pàgina de la revista (<http://revistes.iec.cat/index.php/LliL>).

5.4.2. *Ressenyes col·lectives*

- ⤴ Les ressenyes col·lectives corresponen a volums miscel·lànic o fan referència a diversos treballs. Quan són de diverses obres, s'hi posa un títol (en negreta cursiva).
- ⤴ El nom de la persona que ha fet la ressenya, en versaleta, justificat a la dreta.
- ⤴ Adreça institucional de l'autor (universitat o centre, departament o unitat, ciutat).
- ⤴ Adreça postal completa (incloent-hi: telèfon, fax, i correu electrònic) de l'autor que mantindrà la correspondència amb *L&L*.
- ⤴ La llista de llibres ressenyats va numerada i segueix l'ordre següent:

- Cognom de l'autor en versaleta i l'any d'edició entre parèntesi, seguit de dos punts i del nom i el cognom de l'autor.
- Títol de l'obra en cursiva, seguit de coma.
- Ciutat: editorial (separats per dos punts).
- La col·lecció, si escau, després de punt i coma, entre cometes baixes, juntament amb el número.
- No hi ha de figurar el nombre de pàgines del llibre.

1. GULSOY (1993): Joseph Gulsoy, *Estudis de gramàtica històrica catalana*, València - Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana - Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993; «Biblioteca Sanchis Guarner», núm. 26.

Per a una il·lustració dels detalls formals, vegeu la plantilla per a les ressenyes col·lectives a la pàgina de la revista (<http://revistes.iec.cat/index.php/LliL>)

5.5. Cròniques

L'extensió màxima de les cròniques ha de ser 10.500 espais, 5 pàgines. Pel que fa al format, vegeu la plantilla per a les cròniques a la pàgina de la revista (<http://revistes.iec.cat/index.php/LliL>).

5.6. Referències bibliogràfiques

Sistema autor-data. Les referències van entre parèntesis i integrades en el text al llarg del treball, i al final s'especifica de manera sistemàtica la bibliografia.

5.6.1. La citació

Escrivim el cognom de l'autor en versaleta. Si n'hi ha dos, separats per la conjunció *i*. quan n'hi ha tres o més, s'ha de posar el primer, seguit de l'expressió en cursiva *et al.* Després, l'any de la publicació seguit de dos punts. Si hi ha referències en què coincideixen els mateixos autors i l'any d'edició, cal afegir, després de l'any, una lletra minúscula en cursiva per a distingir-les. I finalment, la pàgina (amb guionet si són més d'una).

(GULSOY 1961: 214)

(KNUTH 1986*a*) / (KNUTH 1986*b*)

Les referències bibliogràfiques dins del text s'han de correspondre amb les de la bibliografia final del treball. Hi han d'anar enllaçades hipertextualment.

5.6.2. La bibliografia

- ⤴ No s'hi ha d'incloure cap obra que no se citi al cos de l'article.
- ⤴ Ordenades per ordre alfabètic i cada entrada amb sagnat francès.
- ⤴ El cognom de l'autor en versaleta.
- ⤴ L'any d'edició entre parèntesis i seguit de dos punts.
- ⤴ El nom i el cognom de l'autor, en rodona.
- ⤴ El títol, si és d'un llibre, en cursiva, els de capítols de llibres, entre cometes baixes.
- ⤴ Quan forma part d'un llibre, després de la coma escrivim *dins*, especifiquem el nom i cognoms de l'autor (si no és el mateix que el de l'article), i, després de dos punts, el títol.
- ⤴ Seguit de coma, la ciutat d'edició, dos punts, l'editorial, coma i la pàgina o pàgines quan és un article (precedides de l'abreviatura p. o ps.).
- ⤴ Si s'hi inclou la referència de la col·lecció, la copiem al final entre cometes baixes (separades de la informació anterior per un punt i coma) i amb el número de la col·lecció en xifres aràbigues després de l'abreviatura *núm.*

COGNOM (any): nom i cognoms, *Títol del llibre: Subtítol del llibre*, Número d'edició (en cas que no sigui la primera), Lloc d'edició: Editorial; «Col·lecció» núm.

Exemples:

TORRES (1986): Màrius Torres, *L'Home i el poeta*, Barcelona: Edicions del Mall.

PELLICER (2000): Vicent Pellicer Ollés *A peu pel massís del Port*, Valls: Edicions Cossetània; «Col·lecció Azimut» 15.

COGNOM (any): nom i cognoms, «Títol del capítol», dins: cognom, nom, *Títol del llibre: Subtítol del llibre*, Número d'edició (en cas que no sigui la primera), Lloc d'edició: Editorial, ps. 0000-0000.

Exemple:

BASTARDAS (1995): Joan Bastardas, «Quan el llatí esdevingué català?», dins: *La llengua catalana mil anys enrere*, Barcelona: Curial, ps. 73-105.

- ⤴ Els títols de revistes, diaris i publicacions periòdiques, en cursiva.
- ⤴ El número de les revistes s'especifica en xifres aràbigues darrere del títol.
 - *Revista de Catalunya*, núm. 15
 - *Estudis Romànics*, núm. 22

- ⤴ El mes i l'any d'una revista van entre parèntesis darrere del número d'aquesta.
 - núm. 15 (setembre 1993), ps. 17-19
- ⤴ En una data, el dia, el mes i l'any van en xifres aràbigues.
 - *La Publicitat* (7-7-1929), p. 5
- ⤴ El número d'un volum s'especifica darrere del títol en xifres aràbigues en majúscula.
 - *Diccionari català-valencià-balear*, 6

COGNOM (any): nom i cognoms, «Article», *Títol de la revista*, vol. X, núm. X (mes), ps. 0000-0000.

Exemple:

SOLDEVILA (1925): Carles Soldevila, «Dogma i ironia», *Revista de Catalunya*, núm. 15 (setembre), ps. 225-231.

- ⤴ En el cas que es tracti d'un llibre o d'un capítol d'un llibre en línia, la referència s'ha de compondre de la manera següent:

COGNOM (any): nom i cognoms, *Títol del llibre: Subtítol del llibre*, Número d'edició [en línia], Número d'edició (si no és la primera), Lloc d'edició: Editorial. <URL>. [Consulta: data de consulta].

COGNOM (any): nom i cognoms, «Títol del capítol», dins: *Títol del llibre: Subtítol del llibre* [en línia], Número d'edició (si no és la primera), Lloc d'edició: Editorial. <URL>. [Consulta: data de consulta].

- ⤴ En el cas que es tracti d'un llibre o d'un capítol d'un llibre publicat en doble suport, s'ha de compondre la referència com si fos imprès, i afegir-hi al final «També disponible en línia a:», seguit de la localització i la data de consulta: <URL>. [Consulta: data de consulta].
- ⤴ En el cas que es tracti d'un article d'una revista en línia, la referència s'ha de compondre de la manera següent:

COGNOM (any): nom i cognoms, «Article», *Títol de la revista* [en línia], vol. X, núm. X (mes), ps. 0000-0000. <URL> [Consulta: data de consulta].

- ⤴ En el cas que es tracti d'un article d'una revista publicat en doble suport, s'ha de compondre la referència com si fos imprès, i afegir-hi al final «També disponible en línia a:», seguit de la localització i la data de consulta: <URL>. [Consulta: data de consulta].

Exemple:

GÓMEZ, Francesc J. (2010): Francesc J. Gómez, «Ficció i heterodòxia en *Lo somni* de Bernat Metge a la llum del *Liber de spiritu et anima*», *Llengua & Literatura*, núm. 21, p. 7-54. També disponible en línia a: <<http://revistes.iec.cat/index.php/LLiL/article/view/61808.001/53532>> [Consulta: 9 març 2011].

5.7. Taules i figures

5.7.1. Taules

Es presentaran al final del treball, després de la bibliografia, en un full que inclourà:

- a) numeració de la taula segons el seu ordre d'aparició en el text, també en números aràbics, però no seqüencial amb la numeració de les figures;
- b) enunciat (títol) corresponent.

Es procurarà que siguin clares i sense rectificacions. Les sigles i les abreviatures s'acompanyen sempre d'una nota explicativa al peu. Si s'han de fer servir símbols, s'utilitzaran lletres minúscules en superíndex en ordre alfabètic.

5.7.2. Figures

Es consideraran figures les fotografies, els gràfics de dades i els esquemes. Cada una anirà en un arxiu a part preferiblement en format JPG o TIFF.

El Consell de Redacció de la revista es reserva el dret de refusar, un cop informats els autors, les figures que no tinguin la qualitat necessària per aconseguir una bona reproducció. Els gràfics i els esquemes es faran tenint cura que el format sigui de 9 x 12 cm o un múltiple. Es tindran en compte les mateixes normes que per a les fotografies. Les fotografies, els esquemes i les gràfiques aniran numerades de manera correlativa i conjunta com a figures. S'han d'incloure els peus de figura en una pàgina a part, al final del treball, darrera la bibliografia o darrera les taules, si n'hi haguessin, amb la numeració àrabica que correspongui a la figura. Quan els símbols, les fletxes, els números o les lletres s'utilitzin per identificar una o diverses parts de les figures, caldria identificar-les i explicar-ne el significat amb claredat al peu. Si es reproduïxen fotografies, els autors hauran d'haver obtingut el consentiment informat escrit que n'autoritzi la publicació, reproducció i divulgació a *L&L*. Els autors també són responsables d'obtenir els permisos oportuns per reproduir a *L&L* material (text, taules o figures) publicat prèviament. Aquests permisos s'han de sol·licitar tant a l'autor com a l'editorial que ha publicat l'esmentat material.

5.8. Abreviatures i símbols

Només s'han d'emprar abreviatures i símbols estàndard universalment acceptats (consulteu la llista d'abreviatures de l'IEC <<http://dlc.iec.cat/abreviaturesA.html>>). Si es vol escurçar un terme emprat sovint en el text, la primera vegada que aparegui el terme cal escriure l'abreviatura corresponent entre parèntesis.

6. Procés editorial

6.1. Recepció d'articles

El Consell de Redacció notificarà als autors la recepció dels articles que li arribin i posteriorment els informarà de l'acceptació o el rebuig de publicació i els justificarà la decisió. La recepció de l'article no en comporta necessàriament l'acceptació.

6.2. Revisió interna

El Consell de Redacció considerarà el treball per a la publicació després d'una primera valoració editorial que consistirà a comprovar: a) l'adequació a l'àmbit temàtic i l'interès de l'article en funció dels criteris editorials de *L&L*; b) el compliment dels requisits de presentació formal exigits en les normes de publicació recollides en aquestes pàgines.

6.3. Revisió externa

Un cop l'article s'hagi considerat apte per ser publicat, s'enviarà a avaluar per part de dos o més avaluadors experts, externs al Consell de Redacció, de manera confidencial i anònima. Els treballs que es consideri que només són acceptables amb determinades modificacions, s'enviaran als autors perquè els corregeixin i els retornin a la revista en el termini màxim d'un mes, tant si es demanen correccions menors com majors.

6.4. Criteris de selecció de avaluadors

La selecció dels avaluadors és competència del Consell de Redacció de la revista, que té en compte els mèrits acadèmics, científics i l'experiència professional, incloent-hi especialistes tant d'origen nacional com internacional.

6.5. Criteris de política editorial

El Consell de Redacció es reserva els drets d'acceptar o rebutjar els articles a partir dels informes externs, així com d'introduir modificacions d'estil o retallar els textos

que sobrepassin l'extensió permesa, amb el compromís de respectar-ne el contingut original. Els factors en què es fonamenta la decisió sobre l'acceptació o rebuig dels treballs per part dels editors de la revista són els següents: a) originalitat: text totalment original, aportacions valuoses; b) actualitat i novetat; c) rellevància; d) significació per a l'avenç del coneixement; e) fiabilitat i validesa científica: qualitat metodològica contrastada, adequació de la bibliografia; f) presentació: bona redacció, organització (coherència lògica i presentació material).

7. Drets d'autor

- △ *L&L: Llengua & Literatura* es publica sota el sistema de llicències Creative Commons segons la modalitat «Reconeixement – No comercial – Sense obres derivades 3.0 Espanya de Creative Commons, el text complet de la qual es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>. Així, doncs, s'autoritza el públic en general a reproduir, distribuir i comunicar l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria i l'entitat que la publica i no se'n faci un ús comercial ni cap obra derivada.
- △ Així, quan l'autor envia la seva col·laboració està acceptant explícitament la cessió de drets d'edició i publicació.
- △ *L&L* proporciona accés lliure i immediat als seus continguts (amb les versions avaluades positivament i, si ha escaigut, esmenades dels articles presentats) abans de la seva publicació en paper, a través del seu URL (<http://revistes.iec.cat/index.php/LLiL>), basant-se en el principi que el fet de posar la recerca a disposició de la ciutadania de manera gratuïta afavoreix l'intercanvi global de coneixement.

8. Responsabilitats ètiques

Tant els editors de *L&L* com les universitats i institucions implicades en la publicació de la revista no es fan responsables ni garants de la informació continguda en els articles publicats fins el màxim permès per la llei. Qualsevol punt de vista expressat en aquesta publicació correspon únicament al punt de vista dels autors i no és atribuïble en cap cas als editors, ni a les institucions i universitats implicades.